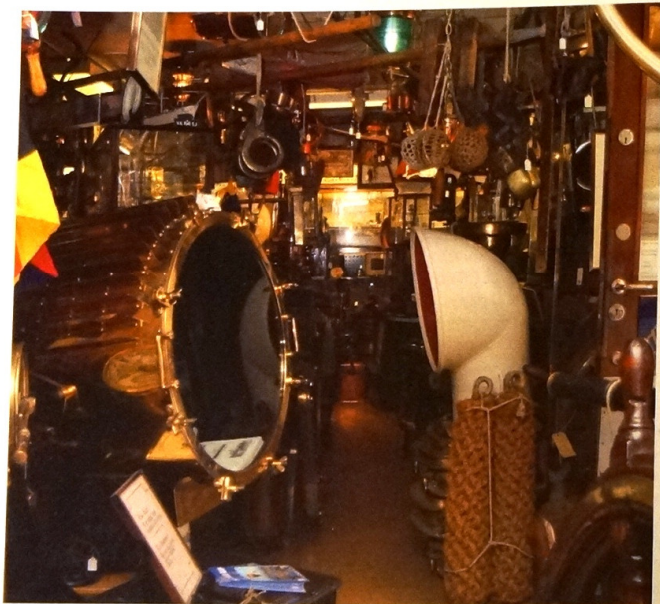

Freddy Braun driver sedan 1976 Fartygsmagasinet i Gamla stan i Stockholm och han har ytterligare en butik med fartygsnostalgika i Oslo.

En skattkista i Gamla stan

Fartygsmagasinet i Gamla stan i Stockholm är en tjärdoftande skattkista för fartygsnostalgiker, båtfolk och inredare från hela världen.

– Det har blivit några tusen föremål under åren, säger ägaren Freddy Braun.

Här kryllar det av nakterhus, ventiler, kompasser, jungfrur från Cutty Sark, maskintelegrafer, marin konst, däckstolar, lanternor, uniformer och inte minst elegant porslin från Svenska Amerika Liniens atlantångare Gripsholm.

Föremålen kommer huvudsakligen från upphuggna fartyg som Freddy tagit hand om. Några av dem är s/s Mauritania, s/s Kastelholm, s/s Gripsholm, m/n G. Verdi, s/s Drottning Victoria, den gamla HMS Ymer, HMS Siken och diverse fraktare från NDL och Lloyd Triestino.

Kunderna finns inom shipping, båtlivet, näringslivet i allmänhet och inte minst bland professionella och amatörmässiga

Hästar var bättre. En av dem gav ifrån två hästkrafter..?

inredare som letar efter pricken över i.

– Nyligen handlade en gentleman fartygsattiraljer till "ett riktigt herrum" och leksaksmuseet på Tidö slott slog till på en komplett tungdykardräkt från 20-talet.

Ett stenkast från Slottet

Klockan är strax före nio när jag kliver över tröskeln till det hundrafyrtio kvadratmeter stora magasinet på Österlånggatan 19. Butiken ligger ett stenkast från Slottet, krogen Den Gyldene Freden och marinhistoriska centralpunkten, Skeppsbron. Några portar bort hittas magasinets inredningsfilial i en lokal som doktor Carl Von Linné var verksam i.

Freddy hälsar välkommen och sätter på

kaffet. Under tiden tittar jag på fartygsmodeller av danska Dannebrog, Alfred Nobels havskryssare Manuela och även hans "naftabygge" Mignon.

Freddy berättar att Nobel var först i världen med aluminiumbåt. Skapelsen försågs med naftadriven motor.

– Båten lanserades som utmärkt för damer, som ville slippa sot på kjolarna, och tandläkare, som ville hålla händerna rena.

Kaptensmålningar

Här finns också modeller av skärgårdsångarna Storskär och Blidö Sund, Petterssonbåtar, varav motorbåten från 1935 kanske är snyggast, och en modell av paddelfärjan Gefion från 1823 med maskin i form av en häst ombord.

– Man började med oxar som dragdjur, fast de lade sig ned hela tiden. Så hästar var bättre. En av dem gav ifrån två hästkrafter...?

På väggarna hänger marint måleri. En hel del är "kaptensmålningar". Jag kikar på

Än i dag drömmer jag om besöken i Japan, Trinidad och Casablanca.

...s Kungsholm i Göteborgs skärgård och på m/s Silver Gate som stävar fram i Atlanten. Verken är signerade av Smitheman, Jägg, Jürgens, Sjöström och inte minst Roux. Den senare har ett museum med marin konst i Marseille.

Kaffet är klart och fyra sorters kakor har dukats fram på bordet i Freddy's krypin som är belamrat med böcker, bokföring, datorer, telefoner och kilovis med pressklipp om Fartygsmagasinet från ruskor som Die Welt, Sunday Times och New York Times. Den senare har rapporterat om "det är stället i Gamla stan som doftar tjära". Jag tar en sipp på kaffet som sannerligen inte går av för hackor.

– Det är som det man fick på den så kallade 12–4-vakten, skattar Freddy och håller fram kakfaten.

Skrotade i hamnen

Jag frågar om hur allt detta med magasinet började och får veta att det egentligen inleddes med att Freddy var trött på plugget och gick ofta och skrotade i hamnkvartären i hemstaden Basel.

– Jag gillade lukterna, nerven, fartygen och kanske framförallt tanken på var de kunde föra mig.

Han berättade för mor och far att han ville gå till sjöss och bli sjöman. Familjen avrådde och berättade hemska saker:

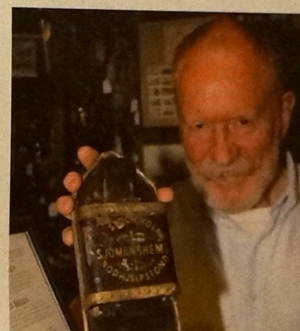
– Om potatisskalning från morgon till kväll, om allmänt hundliv och den nio-svansade katten.

Sexton år gammal tog Freddy hyra på m/s Sunamelia som gick med styckegods och bauxit mellan Nord- och Sydamerika, Västindien och Mexikanska Golfen.

– Jag början som mässkalle och blev sedan jungman, lättmatros, matros och även båtsman. Det var härliga år och vi hade bra liggertider. Man kom i land och fick se världen. Än i dag drömmer jag om besöken i Japan, Trinidad och Casablanca.

Köper favorit

Efter sju år till sjöss på fartyg som vintankern m/n Liguria, styckegods-fartyget m/s Montana, bulkcarrieren m/s Scandia Clipper och eleganta kryssningsfartyget Stella

Vem kan motstå en blond galjonsbild från the Rose of Scotland från sent 1800-tal, en skeppsklocka med alla rederiflaggor i Broströmskoncernen eller Freddy Brauns säljblick?

Polaris, kände Freddy att det vara nog.

Han mönstrade av i Trieste och köpte tillsammans med kompisen en gammal grå Citroen 2 CV. Tanken var att de skulle bila till Lissabon och dansa med flickorna.

– Ja, du vet hur det var när man var drygt tjugo, förklarar han med glada ögon.

Fast duon kom bara till Marseille och dess då beryktade hamnkvarter Vieux-Port. Här träffade de två normän som varit ute på en tre år lång seglats med sin "Favorit". Nu var de på "bommen" och ville sälja och komma hem.

– Det var en fin klinkbygd norsk före detta lotsbåt från 1800-talet med gaffelrigg som kompletterats med en motor från Ford. Vi köpte den för 25 000 spänn och såg framför oss ett liv som turistskeppare på Kanarieöarna.

De gick först till Tanger och bunkrade nylonstrumpor, nylonskjortor, cigaretter, klockkopior – allt som kunde krängas med

vinst på annan plats. På Kanarieöarna grusades snabbt planerna på turboatsverksamhet. Duon insåg att båten var för liten och saknade nödvändig säkerhet.

– Det var i och för sig bara tolv meter och saknade reling.

Grabbarna seglade längs franska kusten till Köpenhamn och senare till Stockholm och Strandvägen dit de anlände på självaste Midsommardagen 1964 och undrade varför Stockholm var en så tyst och folktom stad.

– Vi fick senare höra talas om den svenska "stugan".

Freddy fick småningom jobb som besättningsman på skutan Ester af Bysselkrok som spelade skovelhulsångaren Yngve Frej i filmatiseringen av Almqvist "Det går an".

– Det var en fantastisk tid och jag lärde mig massor om Sverige. Bland annat att servera kaffekask med hjälp av en femöring.

Freddy lade allt mer tid på att hitta

Freddy Braun har ett vajerstag med tillhörande jungfru från Cutty Sark, äkthetsintyg finns, en dubbelsidig maskintelegraf från kommandobryggan på A Robinson, Liverpool tidigt 1900-tal, och en väldigt massa andra saker i sin butik.

reservdelar till egna båten och snygga fartygsföremål i allmänhet. Han besökte Persöner i Ystad och upphuggare på Hisingen och Skatudden och i Stavanger.

– Jag byggde ett lager med manna föremål och fick allt fler förfrågningar om jag hade ventiler, kompass, maskintelegrafer eller vad det nu kunde vara. Jag sålde en hel del och finansierade då mina egna inköp. Jag insåg också att det fanns pengar att tjäna på fartygskrot samtidigt som man på något sätt gjorde en god gärning.

Nästa steg blev att lägga anbud på hela inredningen i fartyg. Uppgifter om tillgängliga fartyg hittade han i försäkringsbolagens register.

Eldade med spillolja

Skrotföretagen var bara intresserade av metallen i skrovet och brukade elda upp inredningen med spillolja. Värmen ansågs vara bra för metallen och så blev man av med blymönjan. Eldningen förbjöds på 70-talet.

– Första anbudet var ett stort steg. Nu var det ju inte längre frågan om att köpa en grej utan "tusen" och allt skulle dessutom vara borta ett bestämt datum. Hjälp.

Första fartygen var Svenska Amerika Liniens eleganta s/s Kastelholm som köptes för "några hundra tusen" av legendariska Persöner. Fartyget hade gått med Amerikaresenärer från Finland till Stockholm

Jag insåg att jag var tvungen att göra i ordning föremålen.

och demonterades i Ystad 1975.

Freddy hyrde stora långträdare och körde upp delarna till lagerlador på Mälarna i Stockholm där populära visningar arrangerades.

– Fast det köptes dåligt. Gubbarna var intresserade, fast damerna tyckte det var skitigt och skrotigt. Så jag insåg att jag var tvungen att göra i ordning föremålen och sälja dem i toppskick – för dubbla summan.

Lånar skyltfönster

För att göra reklam för fartygsföremålen lyckades Freddy "låna" skyltfönster runt om i Stockholm. Framst av kontor som "ändå inte använde dem".

– Jag fick då möjlighet att visa vad jag hade och hur man kunde få tag på mig. I gengäld putsade jag fönstren och bjöd på tårta.

Efter att ha huserat på ett flertal adresser i staden hamnade Freddy år 1976 i Gamla Stan. Närmare bestämt i anrika skeppshandlare Gunnar Gordons skeppshandel från 1910.

Verksamheten förfinades under åren, inte minst när det gällde demonteringen.

I början hade Freddy anlitat stora arbetslag för att hinna med att plocka ned fartygen. Det var en stökig hantering och spillet var stort.

– Jag menar, de här grabbarna var ju vana med att riva ner skiten med kofot. Nu skulle de försiktigt skruva ur mässingskrur ur möblemang som monterats på plats och sedan märka alltihop och spara. Förr var det ingen som brydde sig om några bultar försvann eller gick sönder, men när vi började betala för varje kilo demonterad bult och mutter, gick det bättre.

Sverige för litet

Freddy insåg så småningom att den svenska marknaden var för liten för volymerna han nu hanterade och öppnade filialer i London, Oslo och Basel. Många gyllene år följde och över trettio fartyg demonterades och såldes i bitar.

I dag är Freddy 67 år och har bara butiker i Oslo och Stockholm kvar. Det är fortfarande full rulle och stort tryck på magasinen. Så fort portarna slås upp droppar det in folk, många är turister.

– Fast hur kul det nu än är, känner väl att det börjar bli dags för att trappa ned. Det vore ju kul om någon energisk person kunde ta över.

TEXT & FOTO: ARNE SPÅNGBERG